

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LA TRAGEDIA DEL DIUMENGE

La multitud, omplint la rambla de las Flores, poch moments després de la explosió de la bomba.

Domingo Nieto

(Inst. de LA ESQUELLA)

La tragedia de la Rambla de las Flors

A la llarga sèrie d'odiosos atentats contra la seguretat pública, que d'uns quants anys ensá venen ensangrentant els carrers de la desventurada Barcelona, tenim que afegim'hi un altre, tan odiós, tan terrible com tots els que l'han precedit.

Diuenge, pocs minuts avans de dos quarts de dugas de la tarde, á la rambla de las Flors, al peu d'un arbre situat casi al davant del carrer de la Petxina, esclatá una bomba, un aparato infernal, qual horrorós estruendo sembrá'l pánich per tots aquells indrets y 's deixá sentir desde 'ls punts més apartats de la ciutat.

La Rambla, en tot l' ample espay comprés entre'l carrer del Hospital y l' entrada del mercat de Sant Joseph, quedá cuberta de ferits que ab sos ays llastimers contribuían á fer més tétich y espantós aquell horrible quadro. Carregada la bomba, segons ha pogut deduirse pels restos trobats, de copiosa metralla, y estant la Rambla en tals moments bastant concorreguda, las víctimas que de la explosió 'n resultaren foren numerosíssimas. L'ánima malvada que ideá'l repugnant crim havia ben escullit el siti y l' hora.

Refet el públich del estupor que'l soroll de la bomba causá fins en els més animosos, acudiren al lloch de la hecatombe tranzeunts, vehins y agents de l' autoritat, y en pocs moments se procedí á la recullida de las infelissas víctimas que, revolcantse entre bassals de sanch, anavan perdent la vida ó demanant á crits compassió y auxili.

Las farmacias vehinas, els dispensaris, las casas de Socorro més próximas quedaren immediatament plenas de ferits, alguns en estat tan grave, que, realisada la primera cura, degueren ser conduhits al Hospital. Altres sigueren trasladats al dispensari de Casa la Ciutat, y no foren pocs, segons noticias, els que sentintse encare ab forsas pera caminar ó valente de cotxes de lloguer, se'n anaren directament á ferse curar á casa seva.

Totas las casas properas al siti de la catástrofe sufriren més ó menos els efectes de la tremenda explosió. No n'hi ha una qu' en sas parets y en sos balcóns deixi d'ostentar las senyals dels projectils de que la bomba estava carregada.

Els ferits, com hem dit, foren numerosos, y es casi impossible donar d'ells la xifra exacta. Dugas pobres germanas, Rosa y Pepeta Rafá, vehinas del carrer de Junqueras, quedaren tan gravement destrosadas, que'l mateix diuenge moriren, l' una al Hospital, l' altra al dispensari de Casa la Ciutat. També 's contan entre 'ls ferits la desventurada esposa y las tres fillas del coronel d' Estat Major senyor Olaguer-Feliu, y la muller, filla y neboda de don Miquel S. Oliver, director del *Diari de Barcelona*.

No transcribim més noms perque, á més de ser la llista de las víctimas trágicament llarga, la premsa diària hi ha donat ja la deguda publicitat.

Als morts els dediquém el més sentit recort; als vius y á las familias d' uns y altres, els transmetém la seguretat del nostre condol, qu' es gran y fondo, y'l desitj de que, els qu' encare alentan, pogan sortir ben lliurats de la inmensa desgracia que 'ls afligeix.

* * *

Y ara, después de consignar la nostra protesta, tan enérgica y viril com las més virils y enérgicas que contra'l brutal fet hajin pogut formularse, LA ESQUELLA, periódich catalá y netament barceloní,

necessita dir quatre paraulas, pera las quals creu contar per endavant ab l' aprobació de totas las personas honradas.

Barcelona, la hermosa Barcelona, la que era avans pels estrangers la perla del Mediterrani, es avuy l' alberch de la dinamita, la *ciutat de las bombas*. Al món hi ha Londres, hi ha París, hi ha Berlin, hi ha Viena; á Espanya mateix tenim ciutats populosas com Valencia, Sevilla, Bilbao... y en lloch passa lo que passa aquí. Els atentats d' aquest género se repeteixen en els nostres carrers ab una freqüencia que esglaya. En menos d' un any n' hem registrat tres: el del Palau de Justicia, el del carrer de Fernando y'l del diuenge.

¿A qué 's den aixó? ¿Es que hi ha algú que té interés en arruinar á Barcelona ó en deshonrarla als ulls del món civilisat? ¿Es que aquesta capital s' ha convertit realment en segur y definitiu domicili del crim y del salvatgisme?

Sigui lo que sigui, aixó no pot, no den continuar. Formém part, segons ens diuen, d' una nació regularment organisada; paguem per aquest concepte las contribucions que'l Govern té á bé imposarnos, y estém, per lo tant, en el cas d' exigirlí que cumplesi ab el seu deber garantintnos la seguretat, com nosaltres cumpnim ab el nostre pagantli lo qu' ell, pera poder estar segurs, ens demana.

Pero també dihem un' altra cosa. Mentres de Madrid ens envihin, pera dirigimos y guardar las nostras vidas, Gobernadors que 's creuen que la seva única missió es lluhir el garbo y divertirse anant de tiberi en tiberi y de festa en festa major, y com á agents de seguretat, en lloch de triar homes de la terra, ens portin forasters que no coneixen las nostras costums ni sisquera saben el nom dels nostres carrers, el mal persistirá, els atentats se repetirán cada día ab més freqüencia y Barcelona, la avans ditxosa y tranquila Barcelona, continuará sent més que may l' alberch del terrorisme, la ciutat de las bombas.

Urgeix, donchs, que qui té'l deber d' enrahonar, enrahoi; que qui ha contret la obligació d' obrar, obri.

Viure aixís no es viure. Es mustigarse lentament, es aniquilarse, es morir-se per entregas ó per explosions, y es ademés oferir al món el vergonyós exemple d' un poble que s' ho deixa fer tot y paga per no tenir res.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

CRONICA

L' Estat espanyol es un malalt crónich postrat desde fa molt temps en el *llit de la impotencia*. (Perdó per lo adotzenat de la metàfora.)

Se diria qu' es mort si no fos que menja. Sense moures, sempre jagut boca en l' ayre y boca oberta, s' está tragant á la nació de viu en viu, y está clar, ab tant menjar y privat de tot exercici, té unas digestions terribles... y aixó fa que tot sovint l' hajan de girar, ara á la dreta, ara á l' esquerra, y que de tant en tant li tinguin de mudar la roba del llit, que de tan bruta, es asquerosa.

Equivalen á las giradas els freqüents cambis de ministeri, y representan las mudadas de roba 'ls cambis de situació.

Aquests cambis de situació á res prácticich conduheixen; no han de millorar lo més mínim la salut del malalt, y ab tot remouhen de dalt á baix á la nació entera, portantli 'l trasbals de unas eleccions legislativas, ab el seu séquit de violencias, coaccions

L' ARRIBADA DE 'N SALMERON

—Ben vingut sigui, don Nicolau. Barcelona 'l reb ab molt gust, y li participa que ja ho té tot á punt pel seu triunfo.

y immoralitats. Els mateixos jochs de prestidigitació realisats valentse de las mateixas trampas, que bé podrián anunciarse ab un mateix cartell que dignés: «Qui mana guanya.»

Tal es la regla general.

Pero ja es sabut que no hi ha regla general sens escepció.

Y una de aqueixas pocas escepcions inductablement la més honrosa, la constituheix, ja que no desgraciadament, tot Catalunya, una part considerable de la província de Barcelona, y de una manera ayrossissima y á cada nova elecció més reiteradas la capital del antich Principat.

Avuy podém dirho y proclamarho á boca plena: Barcelona ha reconquistat la seva independència electoral. En virtut de aquesta independència 'ls barcelonins disposém de Barcelona, tal com si volguessin disposariam els catalans de Catalunya y 'ls espanyols d' Espanya.

En aquestas cosas voler es poder.

*
*
*

Al anar á las urnas el poble republicá barceloní va de nou á la victoria. Ningú posa en dupte sisquera el dret que té á alcansarla per la seva forsa, per la seva organissació, per la seva perseverancia, per la seva admirable disciplina.

Apenas el general Fuentes s' hagué instalat en el Govern civil, investit de la missió especial de acabar ab els republicans, hagué de compendre que pel cumpliment de aquest encárrech havia fet el viatge

en vá. Per aixó al preguntarli si 'ls ministerials presentarian candidatura, no pogué menos de preguntar á la seva vegada:—*¿Y quién haré el milagro?*

Y es veritat. Doblegar á un poble quan al amparo de la ley s' empenya en exercir sa voluntat soberana, sols podria conseguirse per obra de miracle, si 'ls miraeles fossin possibles en aquestas materias que depenen de la forsa de convicció de una colectivitat decidida y entusiasta.

Donguis, donchs, per descontada la elecció dels cinch candidats de la Unió republicana. Aixís com traurém triomfants als cinch de la majoria, de igual manera hauriam pogut traure la totalitat de la candidatura, si haguessim tingut per convenient realisar el *copo*.

Pero alguna cosa s' ha de deixar als que tant han contribuít ab las sevas intemperancias al vigorós desvetllament del partit republicá. Hem de ser nobles ab els que 'ns calificavan de *brétols, purria y fills de burdell*. Hem de donar una lliadó de previsió política y de perspicacia intellectiva, á las grans *llumanetas* del regionalisme, que 'ns motejavan de analfabets.

Que s' alimentin bonament de las engrunas caygudas de la nostra taula ben servida. Que las atrapin al vol: que se las parteixin com á bons germans, si aixís ho prefereixen, ó que se las disputin com á gossos, que será lo més probable. Dels cinch que presentan, tres n' hi ha destinats á anar á las capsas.

A tenir menos ínfulas s' haurien contentat ab presentar dos noms per minoria, reconeixent ab aixó la superioritat inqüestionable del partit republicà de Barcelona. Pero primer mártirs que confessors, plens de fatuitat fins en l' expectativa segura de un fracàs han preferit aparentar una forsa que no posseixen, malgrat els resultats finals hajin de ser funestíssims á la bandera que diuen representar, y á la cobessió y bona armonía que tant deixa que desitjar en las filas dels companys de causa.

Ja en las últimas eleccions de diputats provincials procediren de igual manera. Dels tres candidats que presentavan, dos estavan fatalment destinats á anar á l' aygua. S' ofegaren el Sr. Noguera, que havia pagat l' elecció y el Sr. Playa que també havia gastat alguns diners y no poca saliva en els *meetings* de propaganda, y s' alsá ab l' acta l' Sr. Prat de la Riva, que res havia fet, en virtut de certes habilitats dels companys de causa, en honor y profit d' ell com á cap-pare qu' es dels perdigots.

L' exemple de las passadas eleccions se reproduirà en las presents. La guerra verdadera no será pas la que s' entauli entre republicans y regionalistas, sino la que 's farán traïdorament, desllealment, solapadament regionalistas y regionalistas per atrapar las miserables engrunas de las minorias.

Com si ho vejessim.

*
* *

Pera esbrinar d' entre 'ls cinch noms que figuran en la seva candidatura quins son els aixerrits y quins els cándits, no precisa encaparrarse gayre. Tots son prou coneguts en sa idiossincracia y caràcter en la vida pública y privada. Y aquell refrá de la terra «Qui ha fet un cistell fará un cove», no pot fallar.

Per lo tant desde ara podém dir que l' nostre estimat amic Rahola ha comés un erro molt gros al deixarse aparellar ab el sardanista Cambó.

Millor acompanyat anava quan va emprendre el seu viatge á América ab en Pepet Zulueta, que co-rent els trenca-colls electorals, en companyia del nebot del cabecilla Barrancot, el Fivaller de cartró, com li digué en ocasió memorable l' avuy arreconada gloria més legítima de la nostra terra. Ja veurá, l' amic Rahola, l' amarga filosofia que tanca aquell famós redolí de l' *Auca del hijo malo*: «Va con malas compañías.»

No dirém gran cosa de 'n Puig y Cadafalch, qu' es un fatuo y un casca-rabias, porque no sabem ni 'ns consta quins punts calsa en materia de llealtat y de companyerisme.

Respecte al Sr. Pella y Forgas, conceller en qua del Ajuntament de Barcelona, ja está més significat en tráfechs electorals y sempre haurá guardat remicencias de aquell caciquejar y no pararse en barras ab que tant va distingirse, encare que sense profit lluytant com á conservador, dos voltas distintas en la provincia de Girona. Si no va alcansar l' acta no fou pas per no haver usat tots els medis, licits y ilicits, que cregué del cas.

Queda l' Sr. Girona (D. Ignaci), candidat obligat, que no havent pogut anar per Sant Feliu, porque aquell districte está molt *lletjet*, s' ha fet posar á Barcelona. Conta ab una bona fortuna y ab la benedició papal, y será capás de demanar als rectors de las parroquias que fassin *rogativas* impetrant del cel una bona pluja de vots... ó de picardias en favor seu: porque més que 'ls vots han de ser las picardias las qu' en tot cas han de assegurarli l' *trionf*. No falta qui sospita que l' Sr. Girona será l' que millor y més fácilmente s' entendrá ab el nebot del cabecilla Barrancot, y qu' en la sardana electoral en Cambó es qui s' ha compromés á marcarli 'ls passos y donarli la má porque no se 'n vaja de bigotis.

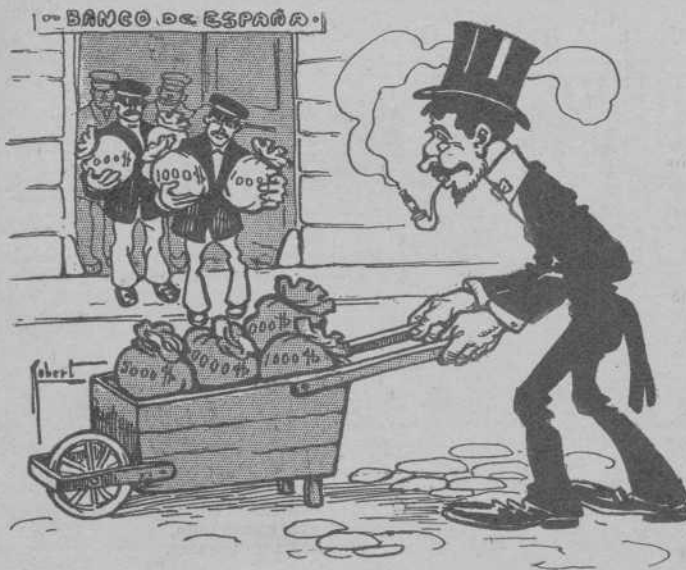
*
* *

LA VINYA ELECTORAL

EN PANTORRILLAS: —¡Ay Senyor!... Pensar que avans era jo l' únich que la bremava, y ara, mireu!...

GENT DE BE

Preparant las "municions" per la lluyta electoral.

UN PRETENDENT

—¿Es dir que vosté desitja ser municipal? ¿Ja sab enrahonar catalá?
—¡Ya lo creo! Vecha si 'n sé, que m' hi hugo cualquier cosa que no hay nadie que diga mejor que yo aquello de: Sese chuches...

No 'ns agrada poch ni molt ficarnos en las discordias y renyinas de la casa del vehí; pero es una viva llástima que haventhi medis d' evitarho, tipos com en Cambó puguin arribar á representar en el Congrés espanyol á la ciutat de Barcelona.

L' elecció lo mateix per lo que aspecta á las majorias que á las minorias la té á las sevas mans el partit republicá. Per decoro polítich ha renunciat al copo que li assegurava la plena possessió de las set actas. Donchs pel mateix sentiment de decoro polítich, podria y fins á cert punt deuria procurar que las dos actas que deixa als regionalistas, las obtinguessin no 'ls més atrabiliaris, no 'ls més ossats, no

'ls que han fet un ofici de la política y de la difamació un' arma de combat, sino 'ls més dignes, els més inteligents, els més simpátichs, els més desapassionats, els més modestos, els que més serveys han prestat á la causa de la cultura.

Y en aquest cas se troba indiscutiblement el senyor Rahola. Volém olvidar qu' en la seva joventut havia sigut republicá, per més que 'ns inspiu alguna esperansa alló que diu l' adagi castellá *quien tuvo, retuvo*. Volém olvidar també que en l' ambient conservador del *Foment del Treball nacional* va transformar las sevas conviccions políticas, fins al punt de deixarse presentar candidat conservador per Vilademuls, de qual districte forma part sa vila natal, la simpática Cadaqués. Pero hem de recordar que sortí elegit donantli 'ls republicans els seus vots y que desempenyá el càrrech ab dignitat y sense caciquejar, ni mostrar ambicions, fins al extrém de qu' en las eleccions següents, governant els seus, renunciá á ser reelegit, per no tenir que apelar á certs medis que repugnaban á la seva honrada conciencia.

Aquest es en Frederich Rahola, l' únich gra de sal de simpatia tirat en la xanfayna que 'ls regionalistas ofereixen als electors en forma de candidatura.

Donchs ja que als republicans lo que 'ns sobra son vots ¿no seria convenient destinarme alguns á preservar á n' en Rahola de las emboscadas de n' Cambó?

Aparellat ab qualsevol dels altres tres, qu' encare que no 'm siguin simpátichs, son més dignes que 'l bulliciós sardanista de Besalú, sortiria segurament per minoria, y 'l partit republicá fent fracassar una ambició desapoderada, podria enorgullirse de haver contribuït á enviar al Congrés á un home intel·ligent y de verdaer mérit, y d' haver exercit un acte de sana depuració en el camp regionalista, que bé ho necessita, higiènicament procedint.

P. DEL O.

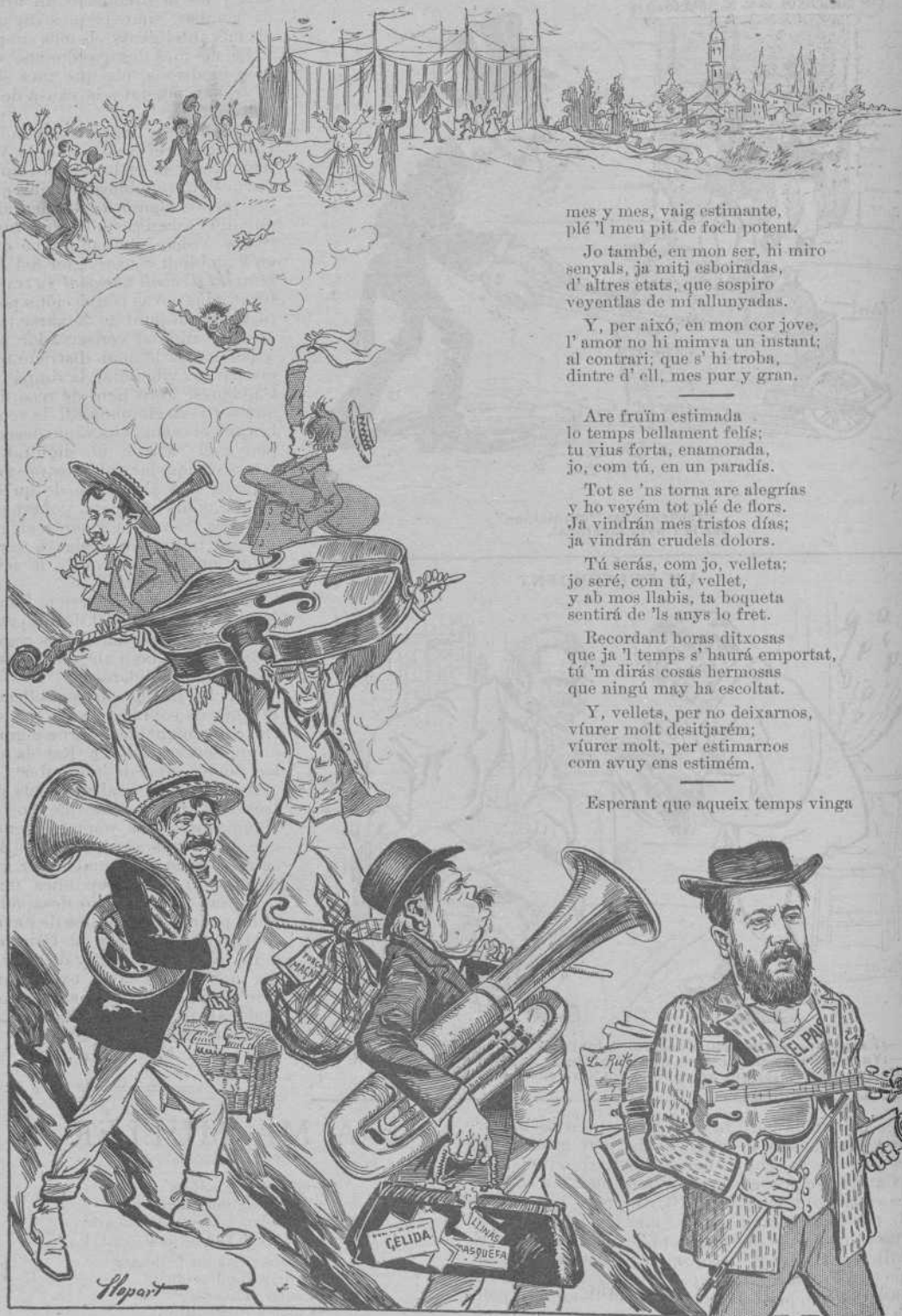
A MA MULLER

De ta negra cabellera
los cabells vaig destriant,
y, ara, es blanch lo que negra era;
¡com, amor, te vas tornant!..

Si del cos perts las bellesas,
en ton cor, vaig descobrint
sentiments, delicadesas,
que ja anava pressentint.

Y, com mes vaig contemplante,
com mes te vaig coneixent,

CAMPANYA TERMINADA

mes y mes, vaig estimante,
plé 'l meu pit de foch potent.

Jo també, en mon ser, hi miro
senyals, ja mitj esboiradas,
d'altres etats, que sospiro
veyntas de mí allunyadas.

Y, per aixó, en mon cor jove,
l' amor no hi mimva un instant;
al contrari; que s' hi troba,
dintre d' ell, mes pur y gran.

Are fruim estimada
lo temps bellament felís;
tu vius forta, enamorada,
jo, com tú, en un paradís.

Tot se 'ns torna are alegrías
y ho veyém tot plé de flors.
Ja vindrán mes tristos días;
ja vindrán crudels dolors.

Tú serás, com jo, velleta;
jo seré, com tú, vellet,
y ab mos llabis, ta boqueta
sentirá de 'ls anys lo fret.

Recordant horas ditxosas
que ja 'l temps s' haurá emportat,
tú 'm dirás cosas hermosas
que ningú may ha escoltat.

Y, vellets, per no deixamos,
viurer molt desitjarém;
viurer molt, per estimarnos
com avuy ens estimém.

Esperant que aqueix temps vinga

Ja tornan els músichs de corre poblets,
cansats de fer quartos y sentir xiulets.

tú, que guardas mon amor,
procura que 'l meu cor tinga
aprop seu, sempre á l teu cor.
Y abdós junts, d'aquesta vida,
que segueixin lo camí,
que, quant ella haja finida,
tots dos junts pugan mori.

FAUST CASALS Y BOVÉ

UNA BONA MINYONA

Sí, senyors, sí; massa bona per lo que ara corra... Y aixó que tant els amos com las mestressas, han procurat espatllarme de per tot arreu... Al present no tinch cap més defecte que 'l de menester tres horas per anar á la compra... ¡Bé prou que 'ls ho deu haver explicat la mestressa... ¿no?... es extrany, perque ho explica á tothom... L'altre día la vaig sorprendre que ho contava al repartidor del *Noticiero*... ¡Deu la fassi bóna! Pótses es pensava qu'ell ho faria posar al diari.

Jo no sé per qué certas mestressas no ho coneixen que bescantant á las minyonas s'exposan á que aquestas li torhin la pilota... Ademés... ¿qué 'n poden dir ellas de mí?... Que soch aixó?... que soch alló?... Si tant d'aixó y d'alló soch... ¿per qué 'm tenen?... En cambi 'l día que jo m'hi posi, aboco pel broch gros qu'hasta s'hi podran llogar sillóns de *platelya*...

¡Ditxós aná á servir! Els amos qu'ara tinch tenen més taras que un burro de terrayre. Afígrinse que son una mena de gent que, apeser de ser fills del Clot, se titulan *catalanistas*, parlan en *castellá* y menján á la *francesa*. Lo timbre de la porta del pis no está may en repós, sempre entrants y vidents, sempre caras novas; pero unas caras que *sembla que 'ls deguin y no 'ls paguin*. Al principi jo 'm pensava que s'tractava de pretendents de la senyoreta jove; pero, segóns la portera, diu que s'tracta d'*inglesos*... Deu 'ns ne guard. ¡El nas si que gracies á Deu!...

Are 'ls tinch un rato á passeig; es 'l únich moment que respiro, perque ho poden ben creure: comensant per la senyora, 'l senyor y la senyoreta, y acabant per lo darrer redolí qu'és un marrech de vuyt anys, més desvergonyat que un mico, son capassos d'acabar ab las energías de la més pintada. La senyora es una bruixa que si la donavan al dimoni no sabria per hont agafarla... El senyor es un vell vert y carrincló qu'apenas hi *lluca*: l'altre día diu que *va veure* com el criat del primer pis 'm buscava las pessigollas... ¡Pobre llusco! Ves que sab ell lo que m buscava... ni jo mateixa ho sé. Baixava disreta á avisar á la portera que s'havia descuidat d'encendre 'l llum de l'escala... ¡ni menos el vaig veure! Y lo pitjor, que 'l senyor ho va explicar davant de la mestressa, y aquesta 'm va enjegar un sermó, que no sé com Deu 'm doná la patxorra d'escollarla.

No entench per qué s'ha de pendre tant interés per mí aquesta donya enredos... Que s'cuydi de la seva filla que... ¡pobreta! ja se 'n pot cuydar ja, 'm sembla que 'n té per anys de treure's aquella *comandita* de sobre... ¡quina fesomia!... Sembla feta d'un aficionat. L'altre día 'm preguntava ab qué 'm rentava la cara jo.—Ay ay, ab aygua clara, senyoreta—li vaig contestar.—No ho entench—va replicar ella:—á vosté, ab aygua, li queda 'l cutis blanc y fi, y á mí, á pesar de las cremas y sabóns que uso, sempre 'm queda la cara confosa.—¡No li ha de quedar, si té un cutis de color d'entrada de fosc, que sembla filla de can *Tupinamba*!

AL MITJ DEL CARRER

J. J. PARDO

—Van dirme que 's casava.
—Sí, senyora: vaig estar á punt; pero, afortunadament, ja casi á las portas de... la vicaria, vaig anar per bé, y gracias á Deu he pogut salvarme.

A la taula, ella sola 'm fa tornar tarumba... Lo mateix menjar el troba dols y salat á la vegada, y apenas tasta res; en cambi sempre va ab la butxaca plena de yemas, bombóns ó merengas. Aixó fa qu'entre pochos aliments y molta llaminadura, puji acanyada de tal manera, que hasta s'ha de posar elásticos á las faldillas. Ja se la pot estrenye ja la cintura que, com qu'és tan buyda de carns, tot se li escorra. Ara las ha pegadas ab las tarjetas postals: ahir em va fer rodar tot Barcelona, de l'un basar al altre, buscant una tarjeta que figurés un japonés qu'ella havia somniat la nit avants. Y de sortidas aixís, demanin.

Pero de tots ells, el quí s'endú la palma es el marrech; l'*hereuet*, que li dich jo, que ja té vuyt anys y no fa 'l bulto d'unas cetrilleras... L'altre día va amenassarme ab la escombra...—¡Atrácat!—vaig dirli agafant la pala dels fogóns. Si no arriba á fugir l'aplasto com á un escarabat. Y en arribant sa mare vaig explicarli.—*A mí no me venga usted quan chiquilladas*.—va contestarme ella.—*¡Ah! ¡Sí! Pues á mí tampoco*.—vaig replicar.—*s'han acabat las cuentemplaciones*.

Se ven que no 'n hi ha prou ab ser el regatxo de tots; es precs deixarse mal parlar y amenassar... ¡Oh, sí, y per quí!... Per un carbassó que 'l tinch aborrit no més que per la mala llengua. ¡Y encare la llengua, la llengua! ¡els fets!

Sembla mentida que á un bordegassot aixís li tolerin lo que li toleran... Han de sapiguer y entendre que, á pesar de tanta llengua, no hi ha nit que no la fassi. ¡Ah, sí, senyors, sí; cada nit! En els tres mesos que soch á la casa, ja li han hagut de refer dos vegadas els matalassos. Y aixó que may me descuydo de posarli 'l encerat al llit.

En fi, senyors, lo millor queda per dir. Si jo signés una xicoteta d'aquellas bescantadoras, al menos tinch tela tallada per vuyt días... pero la prudencia está bé á tothom.

† JOSEPH ROSSELLÓ

A BARCELONA

Quan de la impressió t' refassis
que t' produhí l' derré atentat;
quan las llágrimas t' aixuguis,
ni que t' cor tingas plorant;

Quan, serena, consideris,
que cobejas criminals
que 's complaühen en tacarte
sovint els carrers, ab sanchi;

Quan te sentis las feridas
dels ignoscents ciutadans
en ton pit, en la teva honra
y en ton nom de gran ciutat...

Quan tingas plena conciencia
de lo que son repugnants
uns actes que així t' deshonran
als ulls de la Humanitat;

Quan vulgas veure la cara
al vessánich criminal
que, assessi, tira la pedra,
y amaga, cobart, la mà;

Quan d' aquesta mà homicida
pretenguis el bras trobar...
fes un esfor, Barcelona,
y es segur que t' trobarás.

Que s' amagui sota terra,
que 's cap-bussi al fons del mar,
quan el trobis, feste cárrech
del cos ahont está agufat.

Veyas després aquest monstre
allá ahont puga tení t' cap,
y obligal á que respingui:
¿Qui es, que 's proposa, ahont vá?

Y per la salut del poble
si es un perill aquest cap...
¡Tállal, y cayga qui caygui,
tant si es de dalt com de baix!

Mes, avans, com un sol home
caldria que 's ciutadans,
sense perdre temps en veure
si uns som negres y altres, blanchs,
ens aixequessim en massa
aplegats per l' ideal
de tornar á Barcelona
l' amor, la vida, la pau.

¡Pobra ciutat! Veus per terra
lo gloriós del teu passat;
de tacas negras y rojas
se va omplint ta historia actual
y veus de sanchi ignoscenta
sovint tos carrers tacats...

Veus que t' té la vista á sobre
tot el món civilisat,
y veus tas galts vermellas
de vergonya... ¿Y donchs, qué fas?

Barcelona, Barcelona:
¿Qué esperas per comensar?

PEP LLAUNÉ

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

En veritat els dich que més m' estimaria ser empresari del Tívoli que rector de Sant Josep de la Montanya, s' entén, desde que t' senyor bisbe ha interromput las lucratives operacions qu' en l' acreditat santuari venían practicantse.

¡Quina gentada el dissapte y quina manera de fregarse las mans de satisfacció el senyor Alegria! Al veure t' Tívoli ple de gom á gom, un hom arribava á duptar de la

realitat de la crisi, de la existencia de 'n Romanones y dels episodis del automòvil, y acabava per figurarse que tot aixó son simplement veus volátiles que, per odi al règimen, fan corre quatre liberalots envejosos y mal intencionats...

Però aném al gra, que la tasca es llarga y avuy l' espay no 'ns sobra.

La companyia que dissapte debutá es una verdadera companyia de mitj temps. Ni prima ni groixuda, ni fill ni llana; un género de mescla, en el qual hi ha de tot.

Descollan entre 'ls artistes que la forman:
Els quatre Orans, uns acróbatas que, secundats per un gos que 'n sab un nfu, entretenen agradablement al respectable público ab varis traballs, netament executats;

La baronesa de Kotis, una perfecta amassona que surt vestida ab un traje de vellut vert... que deixa blau;

El clown Carpi, educador y pare—segons diu ell—de una colla d' animals, bastant enginyosos, y, finalment,

El professor Re-fa-lá, artista músich que presenta alguns instruments completament nous, ab els quals toca una barbaritat de cosas bonicas.

Figuran també en la comitiva Miss Juliette y las sevas llustrosas focas; pero com que ab aquéstas ja 'ns coneixem de temps, me limito á saludarlas, dihéntelshi ab cordial familiaritat;

—¡Aplausos y peix!
El peix, naturalment, per las focas; els aplausos per la simpática domadora.

Y ab el seu permis, me retiro del Circo y passo al

PRINCIPAL

Ha comensat en el decano dels nostres teatros el funcionament del género infim, ab una baratura en els preus d' entrada, indigna d' un colisseu de primer ordre. ¡A deu céntims la secció!...

Las obras que fins ara s' han donat son ja conegudas del públich havent sigut las més aplaudidas *Las Carceles*, *El pobre Valbuena*, *Los quapos* y *El Trébol*.

Desitjém á la empresa un bon principi y fi... de botiga.

GRANVÍA

La companyia ab que conta aquest popular teatro resulta aquesta vegada extraordinariament atractiva.

Intercalats en els programas, que son sempre variats y escullits, hi han números llamatius com el de la Pastora Imperio, reyna del ball espanyol, que obté sendos éxits totas las nits.

Las zarzuelas que més s' han aplaudit durant els darrers días son *El perro chico*, *San Juan de Luz* y *El hisar de la guardia*, en las quals s' hi distingeixen tots els artistes, particularment el director D. Enrich Palacios.

NOVETATS

Gran aconteixement de la senmana. La Fons interpretant el paper de *Selika* en la célebre ópera de Meyerbeer.

La hermosa y notable artista alcanzá una sorollosa ovació en cada passatge de la partitura; tals eran las filigranas de dicció ab que guarnía las frases musicals, singularment en la romansa y en el duo.

El tenor Iribarne compartí ab ella els entusiastas aplaudiments de la concurrencia qu' era numerosa.

APOLO

Avuy, dijous, inaugura la temporada aquest teatro ab una companyia catalana-castellana de primer ordre.

Segons promesas, millor dit, segons cantan els cartells, tindrem ocasió de veurehi estrenadas obras de gran empena, haventse encarregat l' Adriá Gual de la direcció d' algunas d' ellas.

Per obra inaugural vá la tragedia en tres actes de Guimerá, *Lo fill del Rey*, que interpretarán en calitat de protagonistas el senyor Jiménez y la senyora Ensalat.

Quan hi serém ho veurém...

CINEMATÓGRAFO NAPOLEÓN

Admirable efecte produheixen las novas peluculas tituladas «L' eclipse total á Tortosa» y «El cim del Tibidabo durant l' Eclipse.»

Las novas vistas *mogudas*, tant per sa netedat com per lo interessants, resultan una bona adquisició per l' acreditada casa Napoleón. L' espectador surt d' allí agradablement impresionat del espectacle, que termina ab unas quantas vistas fixas de «Las regions de la Lluna», número curiosíssim y instructiu per excelencia.

N. N. N.

SETEMBRE

Es el mes que més sorpresas
als devots de Baco dona:
hi ha qui 's pensa tastá 'l vi
i y cassa una mona!

UN HOME DE GENIT

SEBAS

Las horas més amargas de ma vida,
lectors, foren aquellas,
que pe 'ls camps de l'amor buscant guarida
vaig perdre bous y esquellas.

La joya més preuhada de la dona
es son mantell de verje,
llástima que l'amor ab sas joguinas
l'esquinsi tan depressa.

L'home cau en penosa decadencia
el día desastrós
que comet la estrambótica imprudencia
de comensá á fer l'os.

Si un día cegament enamorada
cayguessis á mos brassos,
sent jo fiach y tú, noya, tan pesada,
tindriam certament la sort malvada
de caure 'ls dos de nassos.

Sinceritat; joya bella
de 'l més finíssim quilat;
se cotisa ab gran firmesa,
pro apareix poch al mercat.

Estavas tan hermosa ahir, Maria,
que jo ipobre de mí! no 't coneixia...
Vas vindre á vora meu tan transformada
que 'm vas semblá una verje ó be una fada,
y per més que mos ulls varen mirarte
no 't vaig conéixe fins que vaig... palparte.

Esperansas é ilusións
son eternas temptacións
de la pobre humanitat,
temptacións que molt atrauhen
y que ab el temps totas cauhen
al buf de la Realitat.

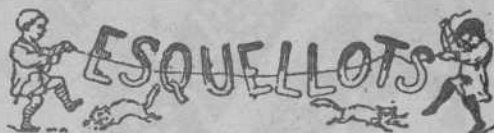
Bartrina no era un incrédul,
pro creyent no ho era tampoch;
era 'l poeta del dupte,
may 'l de la negació.
Y el «no se qué» que sentia
palpitar dins de son cor
era certament la causa
de sa gran inspiració.

—No t'amaguis, mussol. ¡Surt de sota 'l llit!
—¡No vull! El que aquí porta las calsas soch jo... y
no tú.

Amor, es una paraula
dolsa, bonica, discreta,
que 'ls homes han inventat
per tapar cosas molt lletjas.

Vas ser d'un, vas ser de molts,
avuy ets de tots, Lulú,
y ab tot y aixó encare 'ts lliure...
qui es de tots, no es de ningú.

E. RIMBAU PLANAS

Avants d'ahir, dimars, s'efectuá per compte del
Ajuntament, l'enterro de las germanas Rafá, vícti-
mas de la terrible explosió d'una bomba en la ram-
bla de las Flors.

L'acte resultá conmovedor y solemne. Tancats la
majoria d'establiments, tallers y fábricas, milers de
personas se llensaren al carrer pera rendir un res-
pectuós tribut de simpatía y commiseració á la igno-
cencia, la joventut y la bellesa bárbarament trinx-
das per la humana bestialitat que s'aprofita dels
avensos de la ciencia pera escampar la mort á man-
salva y ab la més gran impunitat.

Més que fúnebre acompanyament, el numerós se-
guici tenia tot el carácter de manifestació popular;
manifestació imponent de concentrada indignació,
de dol y de protesta, en la qual s'hi associá tota la
gent de cor y de seny, sense distinció d'ideas ni es-
taments.

Descansin en pau las víctimas... Que las autoritats

que deuen vetllar per la seguretat y la pau de Barcelona també *descansen* ja fa temps.

Va aparèixer la candidatura regionalista per rigurós ordre alfabètic al estil de llista de cómichs puntillosos.

ENTRE ELLS

—¿Qué pagas, xata, demá qu' es el teu sant?
—¿Qué santo es?
—La Mare de Deu de Montserrat. ¿No es la patrona de las negritas?

"QUID PRO QUO," ELECTORAL

—¿No 't presentas per en lloch?
—Sí: molt sovint me presento al davant d' ella, pero, noy, com si res; no fa cap cas de mí.

Tirant de las lletres del abecedari.

¿Per quina rahó, per quin motiu lògich ha d' anar al davant a tall de cabo de gastadors, el candidat la inicial de qual apellido s' acosta més a la A, y ha d' anar al darrera com un ressegat el candidat la inicial de qual apellido s' acosta més a la Z?

¿Per quina rahó, per quin motiu en Cambó ha de figurar en el convoy a tall de locomotora, y en Ràhola ha de seguir, com arrastrat, a manera de wagó de quía?

* * *

Aquestas consideracions van ser prou fortas pera induhir als confeccionadors de la candidatura a anar posant alternativament, cada día, un dels cinch noms al davant dels altres.

Ab aixó van establir el torn pacífich de la vanitat. A costa—mentida sembla tractantse de la gent de bé!—a costa de declarar-se enemichs del ordre.

Enemichs del ordre... alfabètic.

Anys enrera, quan *La Veu de la Calumnia* no tenia encare necessaria...

Alto aquí. Avants de tirar endavant, se fa precis una petita explicació.

A *La Veu de la Calumnia* van dotarla de tots els elements indispensables a una redacció de periódich, de tots, menos de comuna. De aquí que en un principi se veyá obligada a fer las sevas necessitats allá ahont aquestas l' apretavan: al despaig de la Direcció, a la sala de la redacció, al mateix periódich, quals columnas, per lo pestilents, semblavan columnas mingitorias.

Com aixó no podia durar, van determinar provehir-se d' un número 100. Y per falta de siti ahont emplantarlo, l' anaren a construhir fora de casa.

* * *

Allí, en aquella especie de sucursal dels seus desahogos intestinals, solen abocarhi ordinariament tot lo que 'ls empastifaria la casa y 'ls allunyaria 'ls parroquians no tapats de nas.

Aixís procedeixen en temps normals.

Pero venen eleccions, y com si aquestas fessin en els perdigots els efectes apremiants d' una purga, se troban ab que ni temps tenen d' arribar al gabinet de las necessitats y allí hont els vé, la deixan anar.

Aquí tenen explicat el motiu fisiològich de las novas campanyas difamatorias de *La Veu de la Calumnia*.

Segons diuen, s' está estudiant un projecte de supressió ó de mutilació quan menos del Parch y Jardins de la ex-ciudadela.

Ja fa algún temps que s' agita aquesta desdixada idea... y pera evitar que germini será precis posarse en guardia.

* * *

De Barcelona se 'n hauria de dir a dreta lley la ciutat de Penélope... ó si 's vol una forma menos mitològica y més catalana, la terra d' en Jafá.

Fer y desfer es l' entreteniment dels seus facultatius. Plantar arbres y tallarlos: construhir jardins y destruhirlos... aixó es tot lo que saben fer, derrotant sumas de diner importantíssimas, dignas en tots conceptes d' una bona aplicació.

Aixís va ferse ab la plassa de Tetuán, ab la plassa de la Universitat, ab l' encreuament de la Gran-via Diagonal y 'l Passeig de Gracia... Aixís s' intenta fer en breu ab la plassa de Catalunya.

Y fins ab el Parch.

* * *

Convenient será que 'l poble de Barcelona, fassi

us dels drets que li competeixen com a propietari qu' es d' aquells jardins.

Si 'ls que tenen el propòsit de mutilarlos ó suprimirlos s' empenyan en tirar endavant el seu descabellat projecte, demanarém ab molta formalitat que s' exerceixi per primera vegada á Barcelona 'l dret de consulta directa ab el poble.

Que per medi d' un plebiscit, siguin els barcelonins mateixos, els que decideixin en definitiva la qüestió.

Ab D. Baltasar de Bacardí ha desaparegut una de las figuras més características de la vella Barcelona. Un sol detall basta pera establir la caracterisació de la seva antigüetat.

El Sr. Bacardí, entrá á formar part del Colegi de Advocats l' any 1839. Y feya ja molt temps que tenia 'l número 1 en la llista dels colegiats.

Ara 'l número 1 ha passat á D. Manuel Durán y Bas, qui entrá en el Colegi en l' any 1846, es á dir, set anys després que 'l seu antecessor.

Un privilegi trist es el de la vellesa... pero de totes maneres envejable, per lo mateix que hi arriba sols el qui pot, y no 'l qui vol.

El tenor Tamagno al últim se 'n hi ha anat. Els filarmónichs barcelonins el coneixían molt, desde que presentá al Liceo las primicias de la seva carrera, en la temporada lírica del 73 al 74.

Era alt, que casi arribava á las bambalinas, y la seva veu vibrant, potent y punxaguda, atravesava las parets de la sala, com un punxó.

¡Quins pinyols els que sortían d' aquella boca!

* * *

En materia de primors, no se las podia haver de bon tros ab en Massini, com tampoch en punt á equilibri se las podia apostar ab en Gayarre.

Y no obstant, se media ab l' un y ab l' altre en punt als preus excepcionals qu' exigía.

Y encare no 's contentava ab el seu sou, sino que allá ahont ell havia de cantar, exigía que li contractessin en calitat de coristas, al seu germá que li feya de secretari y al seu ajuda de cámara.

D' aquesta manera las empresas li pagavan els servidors. En aquest concepte guanyava més qu' en Gayarre y en Massini.

* * *

Un dia un amich meu el va sorprendre en el quarto de la fonda, enmidonantse y planxantse ell mateix els colls de la camisa.

M' assegurá l' amich qu' efectuava aquesta feyna ab el brillo y 'l desembrás de la millor planxadora. —Hasta 'ls hi sab fer treure llustre!—m deya aquell amich, tot admirat.

Res té, donchs, d' extrany que un home tan tocat y posat en punt á gastar, y que guanyava molt, haja deixat al morir una fortuna d' alguns milions.

Se pot dir que no va conèixer en la vida sino 'l goig d' acumularlos.

Llegeixo en *La Perdiu*:

«El nostre corresponal á Buenos Ayres ens co-

L' ASFALTAT DEL CARRER DE FERNANDO

UNA BONA PRECAUCIO

—¿Haria V. el favor de ir á voltar por otra calle?... Conviene conservar ese asfaltado, y como els coches son tan perhudicials... ¿sabe V.?...

FRUYTA DEL TEMPS

—¡Figs de moro, noyas! Anda, aprofitar l'ocasió, que si a l'Africa hi ha guerra, potsen s'encarirán.

munica qu' en aquell mercat *els burros procedents de las comarcas de Catalunya* han pujat de preu d'una manera extraordinaria, donchs resultan d'*unas qualitats que 'ls fan molt superiors als d'altres procedencias.*

¡Y cóm se remou 'l sentiment patriótic, al ferse càrrech de las qualitats superiors, sense rival dels burros procedents de las comarcas de Catalunya!

* * *

Continúo llegint:

«Darrerament, un burro procedent de ca'n Massana (Vich) va ser venut en 3,000 duros.»

¡Y diguintli burro!

No obstant, si no s'hagués mogut del seu districte, ¡quí sab á quina suma hauria arribat, per poch que 'l Sr. Huelín y 'l Sr. Russinyol s'haguessin contrapuntat á conquerirli 'l vot.

Una noticia, ben espanyola:

L'Alhambra de Granada, 'l famós palau árabe, admiració del món enter, s'está desmoronant, y algunas de las sevas dependencias més primorosas, com el Pati dels Lleóns, y 'l Saló dels Abencerratjes están amenassats de ruina imminent.

Símbol de l'Espanya que se'n va, es l'estat de l'Alhambra.

Perdém lo que 'ns resta del passat: ens quedém sense present, y en quant al esdevenir, casi val més no pensarhi.

Una escena curiosa que ha ocorregut á París.

Entrá un matrimoni en un restaurant, y mentres preparavan l'esmorzar el marit sortí del local per una urgencia momentánea.

Un parroquiá veyent á la senyora sola se'n aná de dret á la seva taula á camelarla, prenentla per una *demi-mondaine*.

Grossa indignació de la dama, que surt del establiment y conta al seu marit punt per randa lo que li acaba de passar. Grossa indignació també del marit, qui s'entera del nom y l'adresa del subjecte que s'ha permés insultar á la seva senyora.

Era l'amo d'un acreditat taller de litografia.

* * *

Algunas horas després se presentava en el taller litogràfic. L'amo no hi era.

Pero no importa:—Aquí té la meva tarjeta—digué dirigintse al encarregat.—Diguí al seu principal que soch aquell senyor del restaurant, y que avants de las 24 horas espero la seva contestació.

La contestació, en efecte, no's feu esperar. Vingué en forma d'un plech ab cent tarjetas, acompanyat de la corresponent factura. El litógrafa, ab tota la bona fé, havia pres per un encàrrech el cartell de desafio.

Xascarrillo de postres:

En la secció d'anuncis d'un periódich de Nova-York, s'hi llegeix el següent, d'un dentista:

«Extracció de queixals, dos *schillings* pesa.

»Per dotzenas se fa una rebaixa d'un 20 per 100.»

Á LO INSERTAT EN L'ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Es-ca-ti-ma-ria.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Turó-Utor.*
- 3.ª TARJETA.—*La segunda mujer.*
- 4.ª ROMBO.—

B
P A L
P A L L A
B A L D I R I
L L I M A
A R A
I

- 5.ª CONVERSA.—*Calaf.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Per pesca los pescadós.*

A LA PLATJA

—¿Cóm se 'n diu d' aquest peix?
—Juraria que se 'n diu rata de claveguera.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Per lo *hu-tres* de Girona
ahont el *hu* baixa furient
hi va caure una minyona,
un susto dels bons rebent.

Sort que l'aygua no passava
de un *tres-quatre* escàs de fons
ó sino, segur que acaba
de aquella feta els turróns.

Mes no obstant com era temps
en que 'l *tot* era molt baix,
va agafá un refredament
que per poch se 'n va al calaix.

T. RUSCA

II

Un signo es *invers-primera*
prima-dos, habitació,
musical n' es la *segona*,
y es la *quarta* negació.

Lector, si no 't *tersa-quatre*
lo temps, rumia y veurás,
en *quart-primera* edifici,
y una provincia en *Total*.

ENRICH DOMÉNECH

ANAGRAMA

Una *Total* va estrenar
cert día l' amich Barrot,
tot passejantse tranquil
portant els mitjons al *tot*.

S. CASELLAS G.

TRENCA-CLOSCAS

S. ELADI SALTOR

DENIA

Formar ab aquestas llettras degudament combinadas el
ttítul de una zarsuela castellana. ENRICH TOSAS

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	— Poble valenciá.
5	6	7	9	8	4	3	6	— Nom de dona.	
8	8	2	7	9	3	6	— Poble catalá.		
8	2	9	3	9	7	— Nom de dona.			
4	7	2	3	2	— > > >				
7	6	1	6	— Verdura.					
9	5	6	— Bestia.						
5	6	— Lietra.							
1	— Consonant.								

GEROGLÍFICH

X

RS

I

PA

X

ER

ANTONET RIBAS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Jueves próximo, día 14, APARECERÁ
Barcelona
á la vista
Cuaderno 7.º de la segunda serie

30 céntimos
Fuera de Barcelona
35

Van publicados de la segunda serie

LOS CUADERNOS

1.º - 2.º - 3.º - 4.º - 5.º y 6.º

30 céntimos
Fuera de Barcelona
35

La primera serie de BARCELONA Á LA VISTA consta de 12 cuadernos, al precio de 30 céntimos cuaderno y 35 fuera de Barcelona.

NOVEDAD

LA CONQUISTADORA

POR JORGE OHNET

Un tomo, Ptas. 8'50

CARTERA DE BOLSILLO
DEL
CAZADOR
NOVÍSIMA

legislación é instrucciones generales para el ejercicio del derecho de cazar y uso de armas.

Un tomó. Ptas. 1'50

EL CAZADOR
ESTRATÉGICO, PRÁCTICO
Y ANALÍTICO
EN CAZA MENOR
POR
M. SAURÍ

Un tomo. Ptas. 3

Novedad

ESPADA

NOVELA DEL TOREO

POR

HÉCTOR ABREU
(ABREGO)

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responém d' extravios, si no 's remet además un ral pera certíficat. Als corresponssals se 'ls otorgan rebaixas.

LA BOMBA DE LA RAMBLA DE LAS FLORES

El públich, davant de Casa la Ciutat, llegint la llista ahont constan els noms de las víctimas de la explosió.

LAS GERMANAS ROSA y PEPETA RAFÀ,
víctimas de la bomba y mortas el mateix diumenge, la primera al Dispensari de Casa la Ciutat, la segona al
Hospital de Santa Creu.

(Inste. de LA ESQUELLA)